

Už je to dvadsať rokov, čo sme stáli pred veľkou, nie ľahkou výzvou – vybudovať takpovediac na zelenej lúke a vo veľmi krátkom čase centrálnu banku novovznikajúcej Slovenskej republiky. Vytvoril menu, rešpektovanú doma i v zahraničí, vydať nové platidlá, vytvoril efektívny platobný systém, zaviesť a vykonať účinnú menovú politiku. Vytvoril pravidlá na efektívne a najmä bezpečné fungovanie bankového systému v novom štáte. Skrátka vybudovať inštitúciu, ktorá si získa dôveru významných medzinárodných inštitúcií, ale predovšetkým občanov mladej Slovenskej republiky.

Dvadsať rokov nie je dlhé obdobie v histórii spoločnosti ani centrálnej banky. Predsa však stojí za to pripomenúť si jednak eufóriu a vysoké nasadenie v prvých rokoch a jednak najdôležitejšie medzníky, počnúc zavedením slovenskej koruny cez integráciu dohľadu nad finančným trhom v SR až po úspešné začlenenie Národnej

banky Slovenska do Eurosystému. Medzníky, ktoré posunuli tak centrálnu banku, ako aj celú spoločnosť výrazne dopredu.

Jedným z rozhodujúcich medzníkov bolo zvládnutie menovej odluky a zabezpečenie samostatnej slovenskej meny. Zo začiatku to boli federálne bankovky označené kolkom, no v priebehu roku 1993, za necelých 10 mesiacov od menovej odluky, Národná banka Slovenska zabezpečila výrobu a emisiu nových slovenských bankoviek a mimoriadne náročnú úlohu postupnej výmeny dočasne platných kolokovaných bankoviek. V tom čase sme ešte netušili, že o necelých 10 rokov sa budeme pripravovať na zavedenie ďalšej meny na Slovensku – eura.

Vysoké nasadenie v prvých rokoch malo okrem iných pozitív výrazný podiel na tom, že Slovensko veľmi skoro akceptovali významné medzinárodné inštitúcie. Po splnení všetkých predstupových kritérií sa 1. mája 2004 stalo plnohodnotným členom Európskej únie. Ako členský štát, pre ktorý platí výnimka, nás však čakali oveľa náročnejšie kritériá, ktoré si okrem iného vyžiadali aj zmenu stratégie menovej politiky. Aj tie sa nám však podarilo splniť v rekordne krátkom čase a od 1. januára 2009 sme sa začlenili do elitného klubu štátov, ktorých občania používajú spoločnú menu euro. Súčasný vývoj potvrdzuje, že do eurozóny sme vstúpili v rozhodujúcom okamihu tak z ekonomického, sociálneho, ako aj politického hľadiska. Pre investorov, bez ktorých sa nezaobídeme, je dôležité stabilné prostredie bez kurzových výkyvov.

Pri výpočte medzníkov nemožno obísť ani rok 2006. Dobré skúsenosti z fungovania dohľadu nad bankami a pokračujúci proces prelínania činností jednotlivých segmentov finančného trhu viedli k integrácii bankového dohľadu a dohľadu nad finančným trhom. Národná banka Slovenska sa tak od 1. januára 2006 stala jediným dohľadacím orgánom pre celý finančný trh.

Za uplynulých dvadsať rokov sa veľa vybudovalo, ale aj veľa zmenilo. Dnes sme členmi veľkej rodiny. Globálna hospodárska a finančná kríza nás učí nové lekcie. Ukázala však, aké je dôležité nebyť izolovaný, ale mať rodinu, o ktorú sa môžeme oprieť. Rodinu, na ktorú sa môžeme spoľahnúť. Spoľahlivosť však ide ruka v ruku so zodpovednosťou. Dôležité je ďalšie upevňovanie postavenia Slovenska v eurozóne, okrem iného aj rešpektovaním spoločných pravidiel či podieľaním sa na tvorbe nových pravidiel. V uplynulom roku sa tak Národná banka Slovenska podieľala na prípravách spoločného bankového dohľadu v eurozóne.

Vývoj sa nedá zastaviť. Pred nami sú a stále budú vznikať nové úlohy, ktoré bude treba tak ako doteraz zodpovedne riešiť. Za všetky výzvy a úlohy, ktoré nás posunuli vpred, za všetky dosiahnuté úspechy sa patrí poďakovať. Rád by som sa preto poďakoval všetkým, ktorí sa na napĺňaní týchto výziev vedúcich k dosiahnutiu významných úspechov podieľali.

Jozef Makúch, guvernér Národnej banky Slovenska

Je pre mňa veľkým potešením, že sa pri príležitosti osláv 20. výročia založenia Národnej banky Slovenska môžem spätne zamyslieť nad najdôležitejšími udalosťami, ktoré v čase môjho pôsobenia ako guvernéra NBS zabezpečovala. V období 2005 až 2009, počas ktorého som vykonával funkciu guvernéra, bolo jednoznačne najvýznamnejšou úlohou zavedenie eura na Slovensku.

Zavedenie eura bolo pre nás najväčšou výzvou, porovnateľnou so vznikom slovenskej koruny po rozpade Česko-Slovenska v roku 1993. Výhodou v porovnaní s obdobím v roku 1993 bolo to, že sme mali dostatočný čas na prípravu jeho zavedenia a celý proces bol detailne naplánovaný. A to nielen samotná technická príprava nového obeživa, ale aj príprava potrebnej legislatívy a najmä príprava podnikateľskej sféry a obyvateľstva. Národná banka Slovenska sa na príprave aktívne zúčastnila a bola jednou z rozhodujúcich inštitúcií v celom procese.

Bolo to obdobie, počas ktorého sme významne zvýšili naše kontakty s podnikateľskou sférou. Absolvovali sme množstvo prednášok s cieľom vysvetliť zmysel zavedenia eura, postup, ako sa majú na tento proces pripraviť podnikateľské subjekty, aké sú výhody, ale aj riziká tohto procesu, aby bola naša podnikateľská sféra čo najlepšie pripravená na novú menu.

Zavedenie eura na Slovensku bol jediný strategický zámer, ktorý nadväzoval na rozhodnutia vlády z roku 2003 a získal podporu novej vlády po voľbách v roku 2006. K tomu sme výrazne prispeli aj my na pamätnom stretnutí s predsedom vlády a ministrom financií na pôde NBS. Uskutočnilo sa po výraznom poklese hodnoty koruny a našich neúspešných intervenciách a dohodli sme na ňom ďalší spoločný postup na stabilizovanie situácie a dokončenie procesu prijatia eura.

Celý proces zavedenia eura v Slovenskej republike sme zvládli vďaka vysokej profesionalite a angažovanosti všetkých zúčastnených kolegov a Európska komisia ho vyhodnotila ako jeden z najúspešnejších spomedzi krajín eurozóny.

Samozrejme, že zavedenie eura zmenilo úlohu Bankovej rady NBS. Stali sme sa súčasťou Eurosystemu a pravidelne sme sa zúčastňovali na zasadnutiach Rady guvernérov ECB. Boli to nové úlohy pre časť zamestnancov a úplne nová pozícia pre mňa. Bol to vstup do novej éry Národnej banky Slovenska.

Aj napriek problémom, ktoré vznikli v európskej a globálnej ekonomike v súvislosti s finančnou a dlhovou krízou som si stále istý, že vstup Slovenska do eurozóny našej ekonomike prospel a postupne sa naplnia všetky pozitíva, ktoré sme so zavedením eura očakávali.

Zavedenie eura bola najvýznamnejšia úloha toho obdobia, ale boli aj iné, ktoré výrazným spôsobom ovplyvnili činnosť a vývoj NBS. Spomenul by som napr. zlúčenie s Úradom pre finančný trh, začatie postupného zefektívňovania organizačnej štruktúry, personálny audit a viaceré iné. Opäť môžem len skonštatovať, že sme ich spoločnými silami zrealizovali na vysokej úrovni a vytvorili tým dobré podmienky na efektívne pôsobenie NBS v ďalšom období.

Preto je pre mňa potešením vracat sa spätne k tomuto obdobiu a rád a s hrdosťou si naň spomínam.

Ivan Šramko, guvernéra NBS v rokoch 2005 – 2009

Úvodom želim všetko najlepšie k jubileu! Gratulácia je krátka, koniec koncov ani história nie je príliš dlhá a aktuálna situácia si vyžaduje hlavne pohľad dopredu. Predsa však 20 rokov je už obdobie, ktoré umožňuje aj hodnotenie neskreslené bezprostrednou situáciou, jej problémami a výzvami. Hodnotenie, ktoré by malo byť objektívne a slúžiť pre budúce kroky, aby boli vykonané správnym smerom i tempom.

Domnievam sa, že osoba bývalého guvernéra nie je najvhodnejšia na objektívne posudzovanie opatrení vykonaných počas jeho funkčného obdobia. Predsa len samochvála je nám vlastnejšia ako samokritika a minulosť si zvykneme skôr idealizovať. A ešte ťažšie je niečo vybrať a označiť to za zlatý klinec, alebo na druhej strane za veľkú machuľu. Predsa však niekoľko viet k osobnému pocitu z výsledkov Národnej banky Slovenska.

Nech už je cieľ centrálny banky definovaný v zákonoch tak alebo onak, výsledok jej činnosti sa prejavuje v konkrétnom živote jej finálnych klientov a tými nie sú ani banky, ani finančné inštitúcie, ani exportéri, ani importéri, ani zamestnávateľia a ani ich zamestnanci, ale stále a v konečnom dôsledku len obyčajní ľudia s rozmanitými ekonomickými aktivitami i spoločenským statusom. Preto je kľúčovou otázkou, či tento finálny klient pociťuje skôr spokojnosť alebo skôr

nespokojnosť so svojou situáciou a ako k tomu prispela „jeho“ centrálna banka. Hodnotenie býva realizované na rozličných úrovniach, od inflácie, vývoja devízového kurzu, bankového sektora až po čistotu obiehajúcich bankoviek. Samozrejme, nič proti takýmto hodnoteniam, ale osobne som presvedčený, že centrálna banka má významný dosah na kreovanie veľmi dôležitých podmienok určujúcich tvorbu ekonomických statkov, a preto jej hodnotenie by sa malo začínať pri ukazovateľoch hrubého domáceho produktu. A malo by byť základom akéhokoľvek ďalšieho hodnotenia, ktoré poukáže na parciálnu úspešnosť samotnej banky v tej-ktorej špecifickej oblasti.

V decembri 2013 Eurostat publikoval údaje o tvorbe HDP za rok 2011.¹ Podľa nich Slovenská republika v prepočte na obyvateľa dosiahla v parite kúpnej sily 73 % priemeru Európskej únie. Keďže východisková úroveň pred dvadsiatimi rokmi bola podstatne nižšia, dá sa jednoznačne konštatovať, že uplynulých 20 rokov bolo úspešných. Priaznivo vyznie aj porovnanie s podobnými krajinami, napríklad Česká republika dosiahla 80% pri podstatne lepšej štartovacej pozícii.

Na tomto úspechu sa jednoznačne podieľala aj Národná banka Slovenska. A domnievam sa, že aj svojou činnosťou počas rokov, keď som v nej pôsobil. Robiť rebríček medzi jednotlivými činnosťami banky by mohlo byť neférové k bývalým kolegom. Veď odvtedy už uplynulo dosť rokov a relevantné informácie sa pomaly a iste z pamäte vytrácajú. Preto radšej poblahoželám všetkým zamestnancom banky, súčasným aj bývalým. A do budúcnosti si želám, aby sa takéto priaznivé hodnotenie o 20 rokov zopakovalo.

Marián Jusko, guvernér NBS v rokoch 1999 – 2004

O d vzniku Slovenskej republiky, ako aj Národnej banky Slovenska uplynulo 20 rokov. Ak sa spätne pozriem na rok 1993 z pohľadu jej budovania, bolo to obdobie budovania novej centrálnej banky nového štátu v prostredí pokračujúcej transformácie socialistickej ekonomiky na trhovú ekonomiku.

Už samotný vznik Národnej banky Slovenska bol poznačený rôznymi názormi bývalého vedenia Štátnej banky česko-slovenskej a slovenskej vlády, čo vyústilo do vymenovania vládneho zmocnenca a výboru pre zriadenie Národnej banky Slovenska, ktorí postupne prevzali iniciatívu pri zakladaní novej centrálnej banky.

Prvá zaťažkávací skúška novej inštitúcie prišla tesne po rozdelení Česko-Slovenska vo forme zrušenia spoločnej meny a nutnosti vytvorenia novej meny s plnohodnotnou menovou politikou. Napriek počiatkovej nedôvere si nová slovenská mena pomerne rýchlo získala dôveru obyvateľstva a svojou stabilitou tak z inflač-

ného, ako aj kurzového hľadiska sa zaradila medzi najstabilnejšie postkomunistické meny. Menová politika Národnej banky Slovenska výrazne ovplyvnila stabilizáciu makroekonomického prostredia, čím sa vytvorili predpoklady na udržateľný rast ekonomiky nového štátu.

Ďalšie preverenie plnenia úloh mladej centrálnej banky súviselo so stabilizáciou bankového sektora, kde napriek podkapitalizácii bánk a finančným problémom viacerých bankových subjektov pôsobiacich na území Slovenskej republiky sa nám podarilo ochrániť depozitá obyvateľstva a udržať jeho dôveru v slovenský bankový sektor.

Národná banka Slovenska si postupne začala budovať dôveryhodnosť tak v domácom, ako aj v medzinárodnom prostredí. Názory a stanoviská banky si získavali rešpekt a jej špecialisti pôsobili v množstve procesov, súvisiacich s budovaním novej samostatnej ekonomiky. Za úspech považujem, že napriek pomerne širokému vplyvu si centrálna banka udržala politickú nezávislosť a transparentnosť, čo sa spätne odrazilo v raste jej dôveryhodnosti. V zahraničí banka postupne nadviazala vzťahy a zastupovanie Slovenskej republiky v MMF, SB, BIS, EBRD a ďalších nadnárodných inštitúciách, získala prvé ratingy od ratingových agentúr, čo sa odrazilo aj v dostupnosti finančných zdrojov na medzinárodných trhoch a v následnom budovaní devízových rezerv ako nevyhnutného predpokladu pre stabilitu postupne stále konvertibilnejšej meny.

Dalo by sa ešte spomenúť množstvo viac či menej významných udalostí z tohto obdobia, som však presvedčený, že základy, ktoré boli v tom čase položené, prispeli k dnešným úspechom Slovenska ako súčasť Európskej únie, patriaceho napriek množstvu problémov ku krajinám s fungujúcou trhovou ekonomikou a rastúcou životnou úrovňou obyvateľstva. Mnohé veci, ktoré dnes považujeme za samozrejmé, bolo v tom čase nutné riešiť s veľkým pracovným nasadením, za čo patrí vďaka mnohým dnešným aj bývalým zamestnancom Národnej banky Slovenska, ktorí sa na týchto procesoch pri budovaní nového štátu podieľali.

Vladimír Masár, guvernér NBS v rokoch 1993 – 1999

¹ Eurostat údaje o HDP doplnil údajmi o reálnej individuálnej spotrebe (AIC – Actual Individual Consumption) na účely lepšieho opísania situácie v oblasti tzv. hmotného blahobytu domácností. Podľa nich SR dosiahla 70 % priemeru EÚ (ČR 71 %).

Spolupráca, súčinnosť a vzájomný rešpekt

Národná banka Slovenska vydala pri príležitosti 20. výročia svojho vzniku striebornú zberateľskú mincu s nominálnou hodnotou 10 eur. Na slávnostnej emisii mince spojenej so začatím jej predaja vystúpil s príhovorom aj podpredseda vlády a minister financií Slovenskej republiky Peter Kažimír.

Aj keď si možno mnohí z nás povedia, že 20 rokov činnosti inštitúcie nie je dlhá doba, jej história môže byť napriek tomu veľmi bohatá. A dovoľm si povedať, že v prípade Národnej banky Slovenska to tak aj je. Dve významné oblasti, ktoré mala centrálna banka vo svojej pôsobnosti od svojho vzniku – menová politika a bankový dohľad, boli sprevádzané takpovediac „turbulentnými“ obdobiami už od roku 1993.

Riešenie takých problémov, akými boli devalvácia meny v júli 1993, zavedenie plávajúceho kurzu v roku 1998 či nútené správy v časti komerčného sektora až po odobratie licencií niektorým bankám na prelome storočí, ako aj reštrukturalizácia najväčších bánk – to všetko musela Národná banka Slovenska riešiť za pochodu a s minimálnymi historickými skúsenosťami. Sú to skutočnosti, ktoré centrálna banka zvládla a ktoré svedčia o vysokej profesionalite vedenia, ale aj všetkých jej zamestnancov. Nemenej významným faktom je aj to, že Národná banka Slovenska si za celú dobu svojej existencie zachovala punc nezávislosti.

Za to, že dnes máme ako domácu menu euro, patrí určite veľká vďaka aj Národnej banke Slovenska. V úzkej spolupráci s ministerstvom financií sa výraznou mierou podieľala počas celej prípravnej, prechodovej, ale aj nábehovej fázy na zavedenie eura. Všetky tieto udalosti vyzdvihovali nielen prácu banky, ale posúvali aj našu ekonomiku dopredu, za čo patrí vďaka všetkým zamestnancom banky za celé toto obdobie.

Synonymom vzťahu medzi Národnou bankou Slovenska a Ministerstvom financií SR je spolupráca, súčinnosť a vzájomný rešpekt, a to nie je vo svete také samozrejmé.

Dnes, pri príležitosti prvého dňa predaja striebornej zberateľskej mince nominálnej hodnoty

10 eur s motívom „Národná banka Slovenska – 20. výročie vzniku“ chcem podotknúť, že presne také isté obdobie, teda 20 rokov, trvá aj spolupráca medzi Národnou bankou Slovenska a Mincovňou Kremnica, kde si ministerstvo financií plní úlohu zakladateľa tohto podniku. Za toto obdobie vyrobila mincovňa pre národnú banku takmer 2 miliardy 40 miliónov obehových mincí.

Žijeme v období, keď na európskej, celoštátnej či firemnej úrovni prevládajú predovšetkým negatívne informácie. Nedá mi, aby som ako minister financií nespomenul aj jeden veľmi pozitívny príklad v našej ekonomike a tým je práve Mincovňa Kremnica.

Napriek očakávanej ťažkej ekonomickej situácii v mnohých slovenských firmách v roku 2013 je mincovňa príkladom podniku, ktorý má už na začiatku kalendárneho roka zabezpečenú náplň výroby obehových mincí na celý tento rok a čiastočne už aj na budúci rok. Úspešne ukončila zákazky pre Argentínu a Moldavsko, pred dokončením je Slovinsko. Získané zákazky pre Guatemalu, Tunisko, Bangladéš a Nikaraguu v podobe 10 druhov mincí v celkovom množstve 940 mil. ks predstavujú základ výrobnéj náplne na tento rok, ktorá sa navyše v prípade zákazky pre Bangladéš presunie čiastočne aj do roku 2014. Táto skutočnosť predznamenáva, že mincovňa má pred sebou ďalší úspešný rok. A to je ešte len začiatok roka a mincovňa netrpezlivo očakáva vyhodnotenie tendra na Srí Lanke, kde sa vytrvalo už po štvrtýkrát za posledných niekoľko rokov pokúša prelomiť monopolné postavenie Britskej kráľovskej mincovne a získať zákazku aspoň na časť z dopytovaných druhov mincí. Podľa slov riaditeľa kremnickej mincovne má tento ich štvrtý pokus zatiaľ najväčšiu šancu na úspech, čo by v prípade potvrdenia tohto predpokladu mohlo znamenať získanie ďalšej veľmi zaujímavej zákazky na najbližšie 3 roky. Ale aj bez potvrdenia tohto výsledku by Mincovňa Kremnica mohla byť vzorovým príkladom pre ďalšie slovenské podniky, že i v tejto neľahkej dobe sa dá úspešne presadiť na svetových trhoch a zabezpečiť tak prácu nielen pre svojich kmeňových zamestnancov, ale aj vytvoriť nové dočasné pracovné miesta na zabezpečenie chodu trojzmennej prevádzky po väčšiu časť roka.

Želám vám všetkým, ale aj sebe, aby sme počas tohto roka 2013 mohli čo najčastejšie prichádzať aj s takýmito pozitívnymi informáciami.